

Στο Μουσείο

Οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς

Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

ΙΜΚ

Φανή Καμπάνη

Γενικές οδηγίες

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα διαρκούν περίπου 1:15'.

Ενημερώστε μας αν στην τάξη σας υπάρχουν παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Η παρουσία σας κατά τη διάρκεια του προγράμματος είναι απαραίτητη για να μπορέσει να συζητηθεί η εμπειρία των μαθητών σας στην τάξη και για να αξιολογήσετε το πρόγραμμα.

Πριν από την επίσκεψή σας στο ΙΜΚ

Είναι διαπιστωμένο ότι τα παιδιά αισθάνονται πιο ασφαλή όταν ξέρουν τι πρόκειται να κάνουν. Ξεκινήστε τη διαδικασία εξοικείωσης με το Μουσείο από την τάξη, ώστε η επίσκεψη να γίνει μια ευχάριστη εκπαιδευτική εμπειρία.

Δραστηριότητες που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

Συζήτηση μέσα στην τάξη γύρω από το τι σκέφτονται και τι ξέρουν οι μαθητές για τα Μουσεία.

Ανακαλύψτε την ιστορία και τις Συλλογές του Ιστορικού Μουσείου Κρήτης, μέσα από το υλικό που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Μουσείου.

Προετοιμάστε τους μαθητές σας για τις δυνατότητες αλλά και τους περιορισμούς που θα έχουν στο Μουσείο (τι μπορούν και τι δεν μπορούν να κάνουν).

Ενημερώστε τους ώστε να φορούν πρακτικά και άνετα ρούχα. Τονίστε τους ότι θα πρέπει να παρακολουθούν τον εκπαιδευτή κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Χρησιμοποιήστε τον «Οδηγό για παιδιά» (<https://bit.ly/2nQVb1B>) που υπάρχει στην ιστοσελίδα του ΙΜΚ και προετοιμάστε τα παιδιά για τις Συλλογές του. Με τον ίδιο οδηγό μπορείτε να απασχολήσετε τους μαθητές σας κατά τη διάρκεια της παραμονής σας στο χώρο του Μουσείου, πριν την έναρξη του εκπαιδευτικού σας προγράμματος.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΔΕΙΠΝΟ. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- ανακαλύψτε σε βιβλία, γκραβούρες και βυζαντινά χειρόγραφα παραστάσεις από σκηνές τραπεζιού. Προσπαθήστε να παρατηρήσετε τα επιτραπέζια σκεύη,
- δραματοποιήστε μια σκηνή από αυτές, προτείνοντας στα παιδιά να αναλάβουν τους ρόλους της κάθε παράστασης. Αναζητήστε λογοτεχνικά βιβλία και εκπαιδευτικές προβολές με θέμα το Βυζάντιο και την εποχή του,
- δημιουργήστε μια Ιστορική γραμμή του χρόνου της βυζαντινής περιόδου με τα σημαντικότερα γεγονότα.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να εμπνευστείτε από τους ήρωες που γνωρίσατε και να γράψετε μία ιστορία για την καθημερινότητά τους στα βυζαντινά χρόνια,
- να προγραμματίσετε επισκέψεις σε άλλα μουσεία του τόπου σας με αντίστοιχες συλλογές ή να αναζητήσετε καταλόγους από Βυζαντινά μουσεία στην υπόλοιπη Ελλάδα,
- να εμπλουτίσετε τις γνώσεις σας διαβάζοντας παιδική-εφηβική λογοτεχνία με θέμα τα βυζαντινά χρόνια και να ανακαλύψετε λεπτομέρειες για άλλους τομείς της καθημερινότητάς τους, όπως είναι η αρχιτεκτονική, η ένδυση και η ψυχαγωγία,
- να κατασκευάσετε τη δική σας, μοναδική κεραμική συλλογή με πηλό, με αφορμή την επίσκεψη σας και να εμπνευστείτε από τα μοτίβα που είδατε.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- ανατρέξτε σε μουσεία και εκκλησίες του τόπου σας και ανακαλύψτε μεταβυζαντινές συλλογές και τα έργα σημαντικών μεταβυζαντινών ζωγράφων όπως είναι ο Δαμασκηνός.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να αναζητήσετε περισσότερα έργα των καλλιτεχνών που ανακαλύψατε αποκτώντας σαφέστερη εικόνα για το καλλιτεχνικό τους έργο,
- να αναζητήσετε τα εικονογραφικά μέρη ενός ναού σε εκκλησίες του τόπου σας. Πειραματιστείτε με δραστηριότητες που σχετίζονται με το βυζαντινό αλφάβητο.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΨΩΜΙΟΥ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- οργάνωση μουσειακής γωνιάς με βιβλία, εικόνες, αντικείμενα σχετικά με την κρητική παράδοση και το ψωμί. Ζητήστε από τα παιδιά να βρουν και να κόψουν εικόνες από περιοδικά ή εφημερίδες, για να φτιάξουν κολλάζ σχετικά με το πρόγραμμα,
- προτρέψτε τα παιδιά να συζητήσουν με τους γονείς, τους παππούδες ή τις γιαγιάδες τους για τη διαδικασία παραγωγής του ψωμιού, τη διακόσμησή του και το ρόλο του στην τελετουργία του γάμου.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να εμπλουτίσετε το υλικό της μουσειακής γωνιάς με τα έργα των παιδιών, φωτογραφίες, κ.ά.
- να οργανώσετε ένα θεατρικό δρώμενο με θέμα: «Ο Κρητικός Παραδοσιακός Γάμος» ή «Δήμητρα και Περσεφόνη»,

- να επισκεφθείτε ένα παραδοσιακό μύλο ή ένα εργοστάσιο παραγωγής αλευριού,
- να ανακαλύψετε και εσείς έργα Τέχνης που παρουσιάζουν τις διαδικασίες παραγωγής του ψωμιού,
- να γίνετε καλλιτέχνες και χρησιμοποιώντας το μέσον που σας ταιριάζει καλύτερα, να φιλοτεχνήσετε με το δικό σας τρόπο το λίχνισμα, το όργωμα, τη σοπορά, νεκρές φύσεις με ψωμί, κ.ά.

ΥΦΑΙΝΟΥΜΕ;

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- να οργανώσετε μια μουσειακή γωνιά με βιβλία, εικόνες, αντικείμενα σχετικά με την κρητική παράδοση και την υφαντική. Ζητήστε από τα παιδιά να βρουν και να κόψουν εικόνες από περιοδικά ή εφημερίδες, για να φτιάξουν κολλάζ σχετικά με το πρόγραμμα,
- να εξηγήσετε τις λέξεις «υφαίνω, υφαντό, υφάντρα»,
- να προτρέψετε τα παιδιά να συζητήσουν με τους γονείς, τους παππούδες ή τις γιαγιάδες τους από πού παίρνουμε τις πρώτες ύλες για την υφαντική, ποια είναι η διαδικασία επεξεργασίας των πρώτων υλών (μαλλί, λινάρι, μπαμπάκι, μετάξι), τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν, το χρόνο και τον κόπο που κατέβαλλαν ώστε να γίνει το μαλλί ή το κουκούλι κλωστή και η κλωστή ύφασμα,
- να φέρετε στην τάξη νήματα και υφάσματα από τα 4 είδη πρώτης ύλης (μπαμπάκι, λινάρι, μετάξι, μαλλί),
- να συζητήσετε στην τάξη τι είδους υφαντά ύφαιναν οι γυναίκες (πετσέτες, κιλίμια, βούργιες, κρεββατόγυρους, ποδιές, πατανιές, χιράμια, κ.ά.) και σε τι χρησίμευε το καθένα απ' αυτά.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να εμπλουτίσετε το υλικό της μουσειακής γωνιάς με τα έργα των παιδιών, φωτογραφίες, σχέδια από τα υφαντά, χειροτεχνίες υφαντικής από το φυλλάδιο, κ.ά.

- να οργανώσετε ένα θεατρικό δρώμενο με θέμα: «Η Αράχνη», «Οι 3 Μοίρες» (μυθολογία), «Το φτωχό καλό παιδί» (λαϊκό παραμύθι),
- να επισκεφθείτε μια στάνη και να παρακολουθήσετε την κουρά των προβάτων, να επισκεφθείτε το εργαστήρι μιας υφάντρας και ένα εργοστάσιο παραγωγής υφαντών,
- να οργανώσετε ένα εργαστήρι βαφής νημάτων με φυτικά χρώματα,
- να ζητήσετε από τα παιδιά να κατασκευάσουν μικρούς αυτοσχέδιους αργαλειούς από ξύλο ή χαρτόνι ή άλλο υλικό και να υφάνουν μικρά υφαντά και να πειραματιστούν με χρώματα και σχέδια,
- να οργανώσετε μια έκθεση με έργα των παιδιών (υφαντά ή σχέδια για υφαντική), φωτογραφικό υλικό από την προετοιμασία και τις δραστηριότητες τους, μαντινάδες, τραγούδια, αινίγματα, κ.ά.
- να συζητήσετε για την ιστορική αξία των υφαντών και τις πληροφορίες που παίρνουμε για τις προηγούμενες γενιές (συνήθειες, ήθη, έθιμα, εικόνα της ζωής),
- να δημιουργήσετε ένα σταυρόλεξο με λέξεις σχετικές με τα υφαντά και την ύφανση.

ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ, ΔΡΟΜΟΙ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- ομαδική έρευνα της σχολικής ομάδας σε βιβλιοθήκες και στο διαδίκτυο, κατόπιν συνεννόησης του εκάστοτε εκπαιδευτικού με το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Μουσείου, σχετικά με τα επτά μνημεία της πόλης που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να γράψετε μια ιστορία για τη χρήση των μνημείων που μελετήσατε, σύμφωνα με τις διαφορετικές λειτουργίες τους στο πέρασμα του χρόνου,
- να αναζητήσετε πληροφορίες για την ενδυμασία των ανθρώπων στην κάθε εποχή, τη γλώσσα που χρησιμοποιούσαν,
- να συλλέξετε γκραβούρες, φωτογραφίες, χάρτες και άλλο υλικό για να συγκεντρώσετε πληροφορίες για την καθημερινή ζωή και τις συνήθειές τους,
- να επισκεφθείτε τα ενετικά τείχη του Ηρακλείου, ώστε οι μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα το μέγεθος της πόλης.

MARTYRIES ENOS POLEMOY

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- να συζητήσετε στην τάξη για τα κυριότερα γεγονότα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα και ειδικότερα στην Κρήτη σε συνδυασμό με εποπτικό υλικό όπως κινηματογραφικές ταινίες και φωτογραφίες,
- να προτρέψετε τα παιδιά να συζητήσουν με τους παππούδες τους για τον πόλεμο και να συλλέξουν πληροφορίες,
- να οργανώσετε μια μουσειακή γωνιά με βιβλία, εικόνες, αντικείμενα σχετικά με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στην Κρήτη.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να βγάλετε μια μικρή εφημερίδα ή να οργανώσετε μια επετειακή γιορτή,
- με αφορμή τις γνώσεις που αποκομίσατε από το μουσείο να γράψετε ένα διήγημα,
- με αφορμή την λεωφόρο «62 Μαρτύρων» να ανακαλύψετε τη σημασία και άλλων οδών της πόλης μας,
- να αναζητήσετε βιβλία της παγκόσμιας και ελληνικής λογοτεχνίας με θέμα τα γεγονότα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου καθώς επίσης και κινηματογραφικές ταινίες με αντίστοιχο θέμα.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ, ΕΝΑΣ ΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ ΣΕ ΤΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΙΔΕΕΣ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- μιλήστε στα παιδιά για τον συγγραφέα και ζητήστε τους να ψάξουν στοιχεία για τη ζωή και το έργο του,
- οργανώστε στην τάξη την προβολή μίας ταινίας που είναι βασισμένη στα βιβλία του και συζητήστε την,
- αναζητήστε στην πόλη σας μνημεία, οδούς και άλλα σημεία, αφιερωμένα στον κρητικό συγγραφέα.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να εμπλουτίσετε την βιβλιοθήκη του σχολείου σας με τα βιβλία και τις ταινίες του συγγραφέα,
- να επιλέξετε αποσπάσματα από τα βιβλία του συγγραφέα και να τα δραματοποιήσετε,
- να εμπνευστείτε από τα βιβλία του και να φιλοτεχνήσετε τις δικές σας εικονογραφήσεις,
- να δουλέψετε με τον ίδιο τρόπο και για άλλους αγαπημένους σας συγγραφείς,
- να δημιουργήσετε ένα σταυρόλεξο με τίτλους βιβλίων του συγγραφέα.

ΕΛ ΓΚΡΕΚΟ: ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ – ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- μιλήστε στα παιδιά για το έργο του μεγάλου καλλιτέχνη και αναζητήστε πληροφορίες για τη ζωή του,
- ανακαλύψτε σε γκραβούρες της εποχής τον τόπο που γεννήθηκε ο ζωγράφος και επισημάνετε τις αλλαγές στην πόλη του σήμερα,
- ανακαλύψτε μέσα από τα έργα του ζωγράφου, καθώς και άλλων ζωγράφων της εποχής, τα ρούχα ανδρών και γυναικών.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να παραστήσετε το εργαστήριο του ζωγράφου, με τους βοηθούς του και να πραγματοποιήσετε ένα εργαστήριο αυγοτέμπερας κατά το πρότυπο ζωγραφικής της πρώιμης περιόδου του Γκρέκο. Δημιουργήστε τη δική σας αυγοτέμπερα,

- να αναζητήσετε τις εποχές του χρόνου μέσα στους πίνακες του ζωγράφου. Έπειτα προσπαθήστε να ζωγραφίσετε το ίδιο θέμα μέσα από μια άλλη εποχή, για παράδειγμα από Χειμώνα σε Καλοκαίρι,
- να δώσετε στα παιδιά να αναγνωρίσουν τα στοιχεία Μανιερισμού στους πίνακες του Greco καθώς και σε πίνακες άλλων ζωγράφων (Parmigianino, Pontormo). Να δημιουργήσετε ένα tableau vivant του πίνακα που σας αρέσει φορώντας κοστούμια και παραστήστε έτσι τον πίνακά σας. Τραβήξτε φωτογραφία,
- να αναζητήσετε πληροφορίες για τις πόλεις που ταξίδεψε ο Δ. Θεοτοκόπουλος δημιουργώντας κολλάζ για αυτές με τα χαρακτηριστικότερα μνημεία τους.

ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ Ή ΑΛΛΙΩΣ ... POET-TREE

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- μιλήστε στα παιδιά για το τι είναι ποίημα-ποιητής,
- μιλήστε για τις εποχές του χρόνου με τα παιδιά αναζητώντας ποιήματα ελλήνων ποιητών.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να φτιάξετε κάποιο εικονόλεξο με το αγαπημένο σας μελοποιημένο ποίημα του Οδ. Ελύτη,
- να δραματοποιήσετε το ποίημα που σας άρεσε περισσότερο,
- να αποδώσετε εικαστικά το ποίημα που σας άρεσε περισσότερο,
- να αναζητήσετε κανόνες κυκλοφοριακής αγωγής, με αφορμή το ποίημα «Ποδηλάτισσα»,
- να αναζητήσετε έργα μεγάλων ζωγράφων που αποδίδουν το ποδήλατο.

ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΑ ΕΝΕΤΙΚΑ ΤΕΙΧΗ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- αναζητήστε μέσα στην τάξη σας πληροφορίες για την περίοδο της Ενετοκρατίας (βιβλία, ιστοσελίδες, κινηματογραφικές ταινίες κ.ά.)

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να αναζητήσετε φωτογραφίες των τειχών σήμερα,
- να αναζητήσετε και να συγκρίνετε τα οχυρωματικά έργα άλλων πόλεων σε Ελλάδα και εξωτερικό (ενδεικτικά: Λευκωσία, Μάλτα, Ναύπλιο)

ΕΝΑ ΚΤΙΡΙΟ, ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ

Δραστηριότητες σχετικές με το πρόγραμμα που μπορείτε να αναπτύξετε προετοιμάζοντας την επίσκεψή σας:

- αναζητήστε σε εγκυκλοπαίδειες και στο διαδίκτυο πληροφορίες για την προέλευση του νεοκλασικισμού στην Ελλάδα,
- αναζητήστε σπουδαία κτίρια νεοκλασικισμού στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας.

Μετά την επίσκεψη στο Μουσείο μπορείτε:

- να ανακαλύψετε τα νεοκλασικά κτίρια της πόλης μας και να αποδώσετε εικαστικά αυτό που προτιμάτε,
- να αναζητήσετε πληροφορίες για την ιστορία αυτών των κτιρίων, στο διαδίκτυο αλλά και από προσωπικές μαρτυρίες.